Jesөd ygeer slice garza baina.

1932 Onii Maarta 30 өdөr

№ 76 (629)

өdөr byri garna.

Buriaad-Mongoliin

YNEN

BK (b) namiin B-M moziin komiteed ba B-M. rispyybl. tөbiin gyicedkeke komiteed bolon yiledber. ehtelin B-M. zөblөl gurbanii ɵmɵnɵɵs nitlelegdene

Dugaar nөzcediin yne 5 mөngө.

Zakika yne:

sara byriiin 1 tөkөrig
Gadaada ulasta bol 1 tөk. 50 mөngө

AADRIS: Верхнеудинск Центросоюзная 26.

Nom biçegte surgaka jaʙadal erçemtei jabana

TYNKEN aimagiin zererii somonii dotor nujaabari saraas ekilen 12 likpyynktөnyydiigi neeze nom biçeg medeke ygii 500 tukai ulas baisaniigi cen. kanduulaad erçemtei suraza baina.

Taban likvidaatarnud bejee gabşagaida sonoskobo.

Legla Lelgeriin.

BK (b) Namiin Buriaad-Mongol moziin komiteediin kөdөlmөri tukai

Namiin mozkomiin sekretaar nөk. M. N. Jirbaanoviin kelesen toocooto iledkel

Yrgelzelel ekini 73 dugaarta

Gazariin refoormo ʙolʙol kedөө azaliigi socaliis josoor şinedken ʙaiçuulkiin tylkiyyr mөn.

Gazariin refoormiigi azal kereg deere jabuulka kөdөlmөridө bidener tun oroitozo orson baina. Namiin Tөb komiteediin zaabariin josoor bide bol gazariin refoormiigi jabuulkiin prograamiigi tөlөblөn zokioozo, tyyniigee kagas ziliin turşalgada өkө josotoi baisan aadla bidener ton jikeken oroitoson uçaraas gazariin refoormiin tөsөb bol arai geze 1930 onii syylde RSFSR-iin zasagiin gazar batalagadaza, tyyniigee araikan 1931 ondo azal kereg deere gyicedkeze ekilebe.

Namiin Tөb komiteed өөriingөө togtool dotoroo keleseni:

„Olonki aimaguudta gazar edlyyriin jabadaliini kubiskaliin өmөnөki josoor zalgamzalaza baisan bөgөөd erkin ztşeenii edlyyriiin gazaruudiini niudargaçuudiin garta baibaçi gazariin refoormo ba gazar edleke tөlөbiigi gol çukala zyıl mөn geze ankaraldaa abaa өdii baina. Kөdөө nutaguudta eldeb kokiralta mөlzөlgiin jabadaluud olon baika bөgөөd ilangajaa mal azaltai aimaguudta olonkidoo ug izaguuriin zanşalaar balarduulka jabadal baibaçi kөdөө toskon nutaguudiigi zөөri çadaliin talaar ilgabarilaka keregiigi dutamag şinzilesen baina.“

Namiin TK-iin ene zaabari bolbol 1929 ondo Buriaad moziin komiteediin iledkel tukai tyynii gargasan togtool dotoroo baika juma.

Gazaiiin refoormiin prograamada anka tyryyn ene kubiskaliin өmөnөki josoor gazar edleke jabadaliigi usadkakiin talaar çukala kemzeenyydiigi tөlөblөn oruulka josotoi baisan uçar iimede bide bol ede kubiskaliin өmөnөki josoor gazar edleke jabadaliigi kerkin jaakin usadkaka keregteib geze asuudal tabisan baina şuu.

Ene zorilgiigi bejelyylke jabadalda bide kerkin kandaba?

Bide bol Namiin TK-iin togtooliigi buruu oilgozo enyyn deerees kubiskaliin өmөnөki josonii gazar edlyyriiin jabadaliigi usadkaka keregte tiime ulas tөriin çanartai bydyylig alduugi gargasan baina geze keleke keregtei.

Kapitaalta etegeedte çangaar dobtolko erke baidal dotoroo niudargaçuud ba nojodoos tedenii edleze baisan gazariigi ba yiledberiiin bagaza zebsegiigi bolon zөөri kogşoliigi kubiskaliin josoor kuriaan abkiin orondo bide bol 1930 onii niuurta gazar edlyyriiigee eskemzelze baisan baina. Namiin kizaariin komiteed bol bidener TK-iin togtooliigi buruugaar oilgobobdi, gazariin eskemze kiike bişe, karin niuudargaçuudiin gazar edlyyriiigi kuriaan abka jabadaliigi erkileke kergtei geze cag bolzor dotoroo zaaza өgөsөn baina.

Ene asuudaliigi iigeze tabisan jabadal bol dençigi buruu ba kizaariin komiteediin zaabariiin yndese deere bide bol kiisen alduugaa zasasan baina.

Iime bolkoloo 1931 on bolbo kolkoos baiguulgiin yndese deere nyydel ba zarimdag nyydel azaltaniigi tybkinyylke ba kubiskaliin өmөnөki josoor gazar edleke jabadaliigi usadkaka iime kojor yndesen zorilgiigi bejelyylen gyicedkeke keregte oroson bolno.

Bidenii өmөnө bol nyydel ba zarimdag nyydeliin azaltaniigi tybkinyylkiin tukai asuudal bodoto josoor tabigdasan baina, geke zuura bide bol ene keregte kөdөө azaliigi socaliis josoor şinedken baiguulka zorilgo tabiza kandaka josotoi baina.

Enyygeer bolkodoo manai өmөnө iime yndesen zorilgo tabigdasan baina: kolkoos baiguulga ba kubiskaliin өmөnөki josoor gazar edleke jabadaliigi usadkasanii yndese deere nyydel ba zarimdag nyydeliin azaltaniigi tөbkinyylke zorilgo bolno.

Mal azalta zyyn aimaguud dotoroo bolson kolkoosto elsen orko niitiin kөdөlgөөn bolbol bidener kubiskaliin өmөnөki josoor gazar edleke jabadaliigi usadkakiin talaar gazariin refoormiigi tonçi çangaar katuugaar ba eris şuud jabuulsan jabadalaar ileryylegdeke baina. Ene bolbol ygiitei dunda çadalta aradiin idebki keçeeliigi jikedkeke ba kapitaalta etegeedte kubiskalta josoor dobtoloko bolon kөrөngөtөniigi yndeseereni urbuulan salgakiin talaar tuiliin jikeken ulas tөriin udkatai baisan. Ene yndөsen zorilgoos daşaramdan kөdөlөsөn kolkoos baiguulga ba tөbkinyylke jabadaliigi bide bol tөsөbtө kөdөlmөriiin josoor jabuulsan baina. Tөsөbiin josoor 4 mingan ailuudiigi ger baişanagiin baiguulalta ba aza akuin barilgaar kangaka ba milioraaciin baiguulalta geke metiigi jabuulka geze tөlөblөgdөsөn baina.

Tөʙkinyylkiin talaar jamar yre garaaʙ geʙel?

Kolkoosiin kөdөlөөn bolbol bidenii 1931 ondo tөlөblөsөn tesebiigi nileed jikeer ilyylsen baina. Gazariin refoormoor kolkoos baiguulka ba arad zoniigi tөbkinyylkiin dergede bide bol bodoto deere tөbkinesen ba gazariin tөsөbiin gaduur kolkoos baiguulsan baina şuu.

Kerbee, gazariin refoormoor ba tybkinyylke jabadalaar tөlөblөgdөsөn bodoto prograamiigaa ker zerge gyicedkeze bainab geze karabal ene manai prograama byrimөsөn gyicedkegdesen baina geze keleke keregtei.

Kerbee, kolkoosiigi bekizyylkiin talaar geke juu ger bairiin ba aza akuin tөlөbtөi barilga, maliin baira ba surguuliiin baişan barika manai prograama ali zerge gyicedkegdebe geze yzebel ene kereg tasaldasan baina. Tus tus aimaguudta prograama gyicedkesen jabadal bol 20% ilyy bişe bөdөөd tyyniigi araikan 9% gyicedkesençi aimaguud baikajum.

Ene bolbol bidener kөdөlmөridөө ertees beledkee ygii, namiin moziin komiteed ba aimagiin emkinyyd bodoto kөtөlbөri өgsөn ygii, enyyn deerees gazariin refoormiin barilgiin prograama tasaldasan iime uçaraas ileryylegdene.

Deere kelegdesen çukala kemzeenyydees gaduur teseb dotoroo oron nutag baiguulka gazariin eskemze ba dazariin tasaguudiigi şilen olko geke metiin prograama tөlөblөgdөsөn baina.

Gazariin refoormiin talaar tөsөbiini 100 kubi şakama gyicedkesen ba zarim jabuulgadaa ilyyçi garsan baina. Milioraaciin talaar zarim jabuulganuud araikan 50% gyicedkegdesen baina

1932 onii niuurta gazariin kile baiguulka prograama bol 1931 oniikoos 2 dakin ilyy garna, enyynii beledkeliin kөdөlmөriiigi jabuulka kereg bol өngөrөgçө ziliinkees deere bişe jabaza baina. Aimagiin ba respyybligiin emkinyyd arai geze ton syyliin yjede ene keregiin tөlөө çukala josoor temeceze baina. Ene bolbol kerbee odoo tokiooldood baisan osoldol tasaldaliigi oiriin cagaa usadkaa ygii bol tus prograama manai tasaldakiin ajuulda baina geze ileryylne.

Gazariin keregiigi erkileke alban gazaruudta kөdөlzө baisan zarim nөkөd bolbol „ene manai kereg bişe“ geze keledeg baina. Iime jabadal bol ugta taaraka ygii şuu. Gazariin refoormiin tөsөb bol kerbee tyyniigi jabuulka keregte gazariin kereg erkileke zurgaanuudta bişe emkinyydees bodoto tusalamza yzyylsenii daraada bejelyylegdeze ba gyicedkegdeze çadagdaka baina.

Gazariin refoormo bolbol mal azalta nyydel azaliigi socaliis josoor şinedken baiguulkiin kyçete tylkiyyr mөn geze oilgoko keregtei Enyyniigi oişooko keregseeke ygii eldebiin yzeliigi azal kereg deere garsan baruunii bөөrөnkii keree mөn geze yzeke keregtei.

Yndөsen sojoliin ʙaiguulgiin kurdaʙçalal ʙa çanariigi deeşelyylke.

31 on bol yndesen sojoliin baiguulgiin talaar delgerengyigeer dobtolson zil mөn. Tabanziliin tөsөbөөr sojoliin baiguulaltada 6800 min. tөk. zoriuulka geze tukailagdasan aad 31 ondo bidener 2 mil. 570 min. tөk. zoriuulzai. 32 ondo 16 mil 300 min. tөk. zoriuulka josotoi baina.

Uragşaa jikeer jabasani ilete şuu. Şine barilganuudta tabanzileer 1200 min. tөk. gargakaar karagdasan baina. Bide gancakan 1932 ondo ene jabadalda 3900 min. tөk. zoriuulna.

—Tabanziliin tөsөbiigi ene talaar gyicedkeke keregte jikeken uragşaa jabasan bainabdi.

Ekin şatiin surguulida 38,5% bagaçuudiigi kabaaduulka geze karagdasan aad 31 ondo 54% ba 32 ondo 69,6% baina-

Dunda surguulinuudta 32 onii janvaari negende 7000 suragçad baikaar karagdasan aad, ynendee gyiced bişe medeegeer 6000 kyn baina. Buriaad dunda surguulinuud 17 ba kolimog 7 baika.

Tabanziliin tөsөbiigi sojoliin froontodo gyicedkeseniigi ileryylsen .gol too ene şuu. Namiin TK şiidkeberide nom biçeg ygiigi usadkaka ba bygediigi ekin surggka şugamaar bagaçuudiigi kabaaduulka jabadaliigi erke bişe deeşe bolgokodo sanamzaa kurcadkasan azai.

B E S (bygediigi ekin surgaka) şugamaar nileed ygii jikeer gyicedkeze çadaa ygii baisaniigi temdegleke keregtei, gebeçi enyyniigi 32 ondo tөgөskөkiigi beledkezei. Ene bol tөsөbiin tukailalgiin talaar jikeken uragşaa jabasani mөn. N. B. ygiigi usadkakiin talaar ene kugcaada nileed ygii uragşaa jabazai. 1928—29 ondo ba 29—30 onuudta 38900 kyn surgagdasan, 30 onii syylde respyyblig dotoroo nom biçeg yle medegçed 43% bolson baina. 1932 onii janvaari 1-de nom biçeg medeke ygiiçyyd respyyblig dotoroo 87000 kyn, byke surguuliin nasanii aradiin toondo 29,1% bolno.

Ene zilde biden nom biçeg medeke ygiiçyydiigi cөm usadkaka josotoi. Manai prograama bol ynekeeree gyicedkeze çadamaar geze sananam gebeçi, ene bol çanariin talaar sain baina gesen bişe, Biden kyniigi biçakan unşaza ba biçeze çadaka bolgoson tula caaşadaa kөdөlmөriiigөө nom biçeg baga medegçediigi usadkaka jabadalda kanduulka josotoi şuu. Өngөrөgçө zilde өөriingөө nom biçegiigi usadkaza unşaza ba biçeze çadaka bolson zarim nөkөdiigөө bi medeneb, tedenyyd surguuliiigi dyyrgesende toologdozo, odoo zilde bygediigi martazai. Uçar iimees nom biçeg ygiigi usadkaka kөdөlmөriiin çanar jikeken asuudaltai baina şuu. Iime tula manai zorilgo bolbol kөdөlmөriiin çanarligi deeşe bolgoko ba gol sanamzaa nom biçeg baga medeke jabadaliigi usadkaka jabadalda tabika josotoi bainabdi.

B E S jabuulgiigi өngөrgөkө damzag ygii jikeken kyçe ba zөөri keregtei, uçarani surguuliiin nasanii bagaçuudiigi kabaaduulka jabadal kojor ziliin urid 40—45% baisan aad, 30—31 onuudta biden 100% kabaaduulka jabadalda tere dooroni oroko josotoi baisan azai. Ene bol damzag ygii jike kyçe çadal erisen, şine surguulinuudiigi ba tedenerte nemelte kompleegtenuudiigi emkilekiigi erisen baina.

Surguulinuud olon bolbo, surguuliin nasanaas keteregçediin surguulinuudiigi kordonoor jabuulza ba bagşanariin kaadriigi tyrgedkesen kurdabçalaar beledkeze bainabdi.

1929 ondo şine kaadranuud 45 kyn beledkegdeze kөdөlmөridө ilgeegdesen, 30 ondo 194 kyn, 1931 ondo 368 kyn, nadada 32 onii too medee ygii baibaçi 400 kyniigi beledkeke josotoi bainabdi. Iimees dөrbөn ziliin kugacaada bide 1000 garan şine bagşanariigi өgөsөn şuu.

Ende basa kөdөlmөriiin çanariin ilangujaa yndesen kaadriin talaar muu baisaniigi temdegleze keregtei. Bagşanar olonkidoo gancakan meetedigiin talaar bişe, niite asuudaluudta muu beledkeltei baina.

Bagşanariigi ba suragçadiigi kangaka kereg ton buzagai muu. Minii deere ileryylsen yliger niite jabadal bişe gebeçi iime jabadaluud olonki aimaguudta baina.

Bagşaanarta alban koirogoor kandaka jabadaluud kөdөө gazaruudta baisaar baina. Biden bol bagşanariigi idee kooliin talaar kangaka josotoi kemzee abkaar yle baran tedeneriigi baira—baidaliin talaar kangakiin kemzee abka josotoi şuu.

Bi bol manai bagaçuudiin zurgaan—gazaruudta asuudal tukai ilangujaa temdegleneb, ede ton buzaga ibaidalda baina. Kerbee eryyriigi sakika gazariin şugamaar medee abça yzebel manai bagaçuudiin bejiin çadaliin baidal ton kangalta ygii geze medenete.

Bagaçuudiigi toogiin talaar kabaaduulka jabadalda biden kөdөlmөriiin jikeken kurdabçalaliigi jabuulza, Deede—yde bol ynendee suragçadiin koto bolzoi. Kojor deede surguulinuud neegdebe — tariaalangiin —bagşanariin teeknikyym, bagşanariin instityyd ba oirokon cagta 130 kynii suraka namiin deede surguuliin asuudal şiidkegdene.

Nege sariin urid bidener bol manai teeknigyydiigi ariuun cөbөr baidaliin talaar şalgaza yzeed jikeken dutuu zyilyydiigi ileçelen gargazai. Ene keregiin tula bidener keden olon kөdөlmөriçөniigi tuşaalaasani abasan bolboçi, ene talaar zokiko kubilaltiigi olzo çadaa ygii baina. Namiin emki ene keregte zokiko sanamzaa tabiaa ygii baina.

Şine ysegiigi neʙtergeke jaʙadal ʙol namiin emkiiin çukala zorilgo mөn.

Yndesen sojoliin baiguulgiin talaar jabuulga gol tөlөb syyliin zilde өrgөnөөr jabuulagdasaniigi taanar medene şuu. Namiin emki bol yndesen sojoliigi toiruulan jikeken niite nebtereliin kөdөlmөriiigi jabuulsan gebeçi, bidenii gyicedkesen todorkoi jabuulga sedebyyd socaliis baiguulgiin niite kurdabçalaas kozomdono. Ene keregiigi kөdөlgөkө gol kyşyyrgeni ysegiigi latazaruulka keregte oroko jabadal mөn bolno. Bidener latazaruulka jabadalda kozomdozo oroson baibaçi, enyyni nileed jikeken kereg byteesen baina. Bide şine ysegiin dyrimiigi zokioozo tyyniigi bodoto deereni bejelyylze baina. Teooriiin ba emkidkeliin talaar damzag ygii jikeken kөdөlmөri byteegdezei.

Manai ulasiin erke baidal deere ene bolbol şine kereg baisan şuu. Şine lata ysegte surgaka ba өrgөn azalçan niitiigi emkileke jabadalda dutuu zyilyyd jike olon baina.

Ekin tyryyn ene keregte namiin emki өөrөn dutuu ba muu kandana. Namiin emki bygede deere latazaruulka jabadal teişe niuuraaraa karaa ygii şuu.

Ende bol ekin tyryyn namiin idebkitenees kubilaltiigi kiize latazaruulka jabadalda niuuraaraa kandakiigi kangaka josotoi baina. Ene talaar bidener jike dutamagtai baina, somonii zөblөlөөs yndesen kelen deere biçekedeni, tedeende „byy biçegtii, bidende urçuulagça ygii“ gesen jabadaliin barimta bii. Ene bol ton teseşe ygii. Zaabariigi yndesen kelen deere biçeke josotoi. Gebeçi, kelberyylke kereg ygii, jөrөnkiidөө ene bol dooroos baika josotoi.

Baruun aimaguudta bide jikeken jabuulga kiizei. Enyynees urida olonkini, ene talaar juuçi garka ygii, tende kөdөlmөri jabuulka jabadal kocoroson kereg geseniigi dagasan baizai. 31 ondo manai sojol surtaal nebtergegçe gancakan buriaad—mongol kelen deere zөblөөniigi өngөrgөsөn, jikeken aça өgөzө. Uçar iimees, baruun aimaguudiin buriaaduud biçegiin keliigi medekeni berketei gedeg kelceen ba baruun ba zyyn aimaguudiin yge nairuulgiigi negedkeze bolko ygii gedeg „teoori“ bol suraka ygii gesen ba enyygeer kele medeke ygii jabadaliigi arçalaka barimta bolgokiin tula jabuulagdasan deernekii jabadal geze karaka josotoi.

Bi bol keblel kinoo, radioonuudiin tukai tanai sanaliigi ese togtoonob. Ene asuudaluud keblelde tolilogdoson şuu. Ene talaar bide jikeken kubilaltatai baina. Bide nөk. Staalinii zokiool „Leeniniismiin asuuaaluudiigi“ kebleze bainabdi. Basa Leeninii 6 toomiigi gargaka geze asuudal tabigdaad baina.

Mөngөn sangiigi emkileke jaʙadal aradiin aza akuin tөseʙiin koinoos temeceke çukala salʙari mөn.

Nөk. Ziimin mөngөn sangiigi emkilke asuudal tukai todorkoi togtozo kelesen tula minii todorkoigoor kelesenii kereg ygii baina. Bide 31 ondo ilangujaa 31 onii syylde respyyblig dotoroo mөngөn sangiin tөsөbiigi gyicedkeke tukai jikeken kөdөlmөri jabuulza, basa şagnal abasan şuu.

Ene ziliin tyryyşiin kvartaalda mөngөn sangiigi emkileke keregte jikeken tasaldabaritai baisaniigi temdegleke josotoi, odoo SSSR dotoroo bide kojordugaar suurida aad tereni koinoos şuu.

Odoo kyrtele olonkini mөngөn sangiigi emkileke jabadal bolbol san zasiin komisariaadiin emkiiin kereg geze karadag baina şuu. Kerbee bydzieed gargaşiin talaar kereglegdeze baisaniigi karaza yzebel, komisaaruud ba aza akuin erkiiegçed bol niudargaa zangidaza „jamarçi zaraan ygiigeer egө“ geze erilte kiideg jikeken idebkitei baina. Aza akuin tөsөbiigi gyicedkekiin koinoos ene tedii oroldozo baisani sain baina gebeçi mөngөn sangiigi emkilkede oportuniismiin yle cegnegdeke jabadal baina.

Mөngөn sangaar kangaka. bydzieediigi gyicedkeke, mөngөn sangiigi emkilke keregyyd bol gancakan san zasiin emkinyydiin kereg bişe, karin byke nam ba soveed emkinyydiin kereg mөn geze medeke jabadalda sanamzaa kurcadkaka josotoi baina. Olziin kubiiin talaar muu emkilegdeseniigi ilangujaa temdegleke josotoi. Aradiin aza akuin tөsөbiigi gyicedkeke jabadal bol socaliis baiguulgiin erke baidal deere mөngөn sangiin tөsөbiigi gyicedkeke jabadalaas ekin tyryyn dulduidaka baisaniigi bidende oilgoko ygii jabadal baina, Bidener mөngөn sangiin tөsөbiigi gyicedkeke ba ilyybçelen gyicedkekiigi oroldoko josotoi.

(tөgөsөөdii)

Bolşoviigiin keblel sonin bolbol tarilgiin təsəbiin tələə temeceke temeceliin tyryyşiin zergede baika josotoi

Tarilgiigi ərgənəər emkidkeze, urgaciigi deeşelyylke jabadaliigi kangajaa

BK (в) namiin TK-iin surtal nəвtəryylke keltesees respyyblig moziin вa kizaariin sonin вiçegyydiin redaagtaruudta вiçesen вiçeg

Socaliis baiguulaltiin aguu jika byteemze bolbol, „ken-kenee" gesen Leeninii asuudaliin kotodo ba kədəə nutagta, socaliismiin ţusada eceslen şiidkegdesen deerees ilerkii bolon ţodorzo baina. Jikeken maşiiniin teeknigiin tulguuri deere kədəəgiin aza akuigi kamtaruulka jabadal bolbol, SSSR ulasiigi indyystrizyylke gesen ba anka tyryyn kəndə indyystri bujuu tuskailan kelekede kədəə aza akuin maşiina byteeke zavooduudiigi (traagtariin zavood metiigi) baiguulka gesen namiin zinkeni şugamiigi udaa daraa zəbəər jabuulsanii yre deerees erçemtei jabuulagdaza çadagdasan baina.

Soveed ulas bolbol, kədəəgiin aza akuigi socaliis josoor şinedken baiguulka jabadaliin yndeseer caaşadani kəgzyylen delgeryylkiin keregte zilees zil byride jike jikeer zəəri kərəngə zoriuulza baina. 1931 ondo kədəəgiin aza akuin barilga baiguulaltada 3600 milijoon təgərig zoriuulagdaka baisan, 1932 ondo bolbol soveed ulasiin zygees 4360 milijoon ţəgərig sɵmologdoson baika jum. 1931 onii syylde SSSR ulasta baiza bykii Maşiina Traagtariin staanciin too bolbol 1400 baisan ba ene zilde kədəəgiin aza akui bolbol soveed ulasaas 1700 şine MTS abaka ba MTS-uud bol 71 mingan traagtar maşiina abka bəgəəd jərənkii kyçeni 1 milijoon morinii kyçenees ilyy baika baina. Mən basa 1932 ondo kədəəgiin aza akuida 11 mingan avtomaşiina əgtəkə baika jum.

Ene ziliin kabariin yjede, 100 milijoon toonno miniraaliin zyiliigi tarilgiingaa gazarta zəəzə şimezyylke baina. Əngərsən zilde 953 m. toonno gargagdasan. Enyynees gadana ulasiin zygees zil byride kədəə aza akuin urislamzada nileed jikeşeg məngə tabigdadag şuu.

Kədəə aza akuin teeknigiigi kəgzyylkiin tula zoriuulagdasan ene aguu jike tusalamza bolbol, ene kabariin tarilgiigi bolşoviig josoor əngərgəzə, kabariin tarilgiin təsəbiigi gyicedkeke jabadalaar kariuulaza todoruulka keregtei baina. Jəriin tarilgiin talaar tabigdasan jikeken yiledberiin daabari (1931-32 onii kabariin tarilgada 97,4 milijoon gegţaar baisanaas 102 milijoon gegţaar), kəngən indyyşteriin tyykii edleliin tulguuriigi bekizyylkiin tula teeknigiin urgamaliigi tarika jabadaliigi saizaruulan delgeryylke ba ulas oroniigoo tavaariin kogşoliigi jikedkeke kereg kəbən, oloson, saakariin sviookla metiigi ərgədkən tarika) keden rajonuudta şine urgamaliigi ekilen tariza, jike sain urgaciin tula temeceke zorilgonuudiigi bolon, kamag durasasan jabuulganuudiigi kolkoosuudiin aza akuin ba emkidkelgiin talaar bekizyylke kədəlməriiin yndeseer ba TK-iin 1932 onii Fivraaliiin 4-nii ba mən onii Aavguustiin 2-iin togtoomziin yndeseer gyicedkeke jabadal bolbol, kabariin tarilgada arga ygii onco sainaar beledkeltei baikiin eriltə kiize baika jum.

Gekiin kamta, kədəəgiin nutaguudta ene beledkeliin kədəlməri bolbol ton kangalta ygii sulaar jabaza baina. Kədəə nutaguudta nidonon ziliin alduutai jabadaliigi dabtaka uçar basa yzegdene, taskailbal, yrisenii ba tezeeliin zasiigi baiguulkiin talaar arga ygii udaanaar geegdeze baisan ba, zydkeke kyçe traagtar maşiiniigi zasaza, zapaas keregsel meţiigi beledkeke bolood, tylişiin toso, miniraaliin şimezyylge kiike zyilyydiigi zəəkiin talaas kozomdozo, kolkoosuudta azal kədəlməriiigi emkidkeze, 1931 onii urgaca olziigi kubaarilka kədəlməriiigi saatuulka metiin dutamag zyilyyd yzegdeke jum. Ilangujaa yrisenii tariaagi cugluulan kuriaaka keregte maşa sula baina.

RSFSR ulasiin ASZ zəbləliin janvaari sariin togtoomzo bolbol, ertiin tarilgatai rojoonuudta, yrisenii ba batalan kamagaalka zasiigi Fevraaliiin 15 boltolo ba mən yldesen rajoonuudta 1932 onii Maartiin 1 boltolo byrin təgəs baiguulkaar ujalgalsan belei. Gekiin kamta SSSR deere Maartiin jəder zəbkən 51,5% yrisenii tariaa cugluulagdasan baina. Ilangujaa ertiin tarilgatai rajoonuudta yrise cugluulka kədəlməri sula jabaza baina. Bodoto deere Maartiin negenii 1 eder yrise cugluulka jabadaliigi rajoonuudaar abaad yzeke gyicedkesenii iime baina. Koito kavkaaz—75% Doodo—Voolga—56,6%, Ykraina—50,7% zyyn rajoonuud ba Kazagstaan—17,4%, Başkiir—24,8% g. m. baina.

Ertiin tarilgatai baika zyyn rajoonuudta bolbol enyyn tukai byri kurca dutagdal yzegdekeer bolno. Tiin Koiţo-kavkaasiin Leeninii rajoondo fevraaliiin 20-nii medeegeer cugluulagdasan yreseni—4%, Majekoopsk rajoondo 6%, Ijorgneevsk rajoondo 27,8% Tikoreesk rajoondo 32%, Krasnodoaarsk rajoondo 32% baisan baina

Tarilgada ba anka tyryynde yrisenii tariaagi cugluulka keregte sulaar beledkeze baisanii gol şaltagaani gekede oportuniis josoor zəndəə byteke gesen jabadalda naidasan ba mən yrise deerees əgənə bize geze bodoko sanal, enyyn deerees tariaa ygii geke metiin asuudal jarildaa garka bolon yrise cugluulka kədəlməriiigi zəbəər emkidkeze çadaka ygii keregees bolson baina şuu. Iime kelcee jarildaa ba bodol sanaluud bolbol ynendee, bolşoviigiin tarilgiigi byteeceteigeer əngərəkə jabadalda niudargadiin zəriçəl esergyycelgiigi ilerkiilsen kereg mən şuu.

Tarilgadaa zigşyyritei sulaar beledkeze baisanii (yrise cugluulka ba tezeel cugluulka bolon zydkeke kyçiigi beledkeke traagtaruudiigi zasabarilka jabuulgada fivraaliiin 20-do zəbkən kolkoosuudiin kakasani oroson) şaltagaan bolbol mən basa, məziin ba respyybligiin sonin biçegyydiin ţarilgada jike sulaar beledkeze baisan deereesçi bolson baina şuu. Olonki sonin biçegyyd bolbol enyyn dotor mən ertiin ţarilgatai rajoonuudiin sonin biçeg bolbol, tarilgada beledkeke kədəlməriəə zəbkən janvaariin syylde ba fivraaliiin ekieer ekilsen, enenii bol sara sara kakasaar bolzoroos kozomdoson kereg mən. Basa jikenki sonin biçegyyd bolbol, yrisenii ba tezeeliin zasa baiguulka egeel tyryyziin çukala zorilgo deere əəsdiingəə gol sanaliigi tabiza çadasan ygii baina. Iime sonin biçegyydiin too dotor anka tyryyn „Privoolziin Praavda", „Kazagstaanii Praavda" mən basa jikenkidee „Moolot" geze sonin biçegiigi ba kojordaki eelzeenii tarilgata rajoonii sonin biçegyyd bolon, Dunda Aaziin ba Ara Kavkaasiin sonin biçegyyd („Praavda Vostooka") „Yzbigstaanii Praavda" „Zariaa Vostooka" geke metiin sonin biçegyydiigi oruulka keregtei. Tiin edener bolbol sovkoos kolkoosuudta azal kədəlməriiigi zəbəər emkidken baiguulka keregte kanamzatai temeceze baisan ygii gebel zokino.

Kətələbərilək çanartai kizaariin sonin biçegyyd bolbol, əəsdiingəə jikenki kədəlməritəə, tarilgada beled keke jabadalda ulas təriin zama əgçə çadasan ygii baika jum. Jikenki sain kədəlməritei sonin biçegyyd bolbol, tarilgada beledkeke kədəlməriiigi toirozo angliiin temeceliin kurcadasanii faaktanuudiigi zəbkən temdegleed, tarilgadaa ali zerge belen baisanii tukai, ba yrise metiin tukai asuudaluud bolbol zəbkəu medeeceke çanartaigaar jabuulagdaza, karin ulas təriin emkidkelgiigi aban ygiigeer əngərdəg baina şuu. Sonin biçegyyd zarimdaa, tarilgiin beledkeliin kədəlməriiin gol udka ba ulas təriin çanariigi olol ygiigeer aldadag baina.

Iime baidaliigi caaşadaa negeçi eder kyliceze əngərkə arga ygii bolno. Sonin biçegyyd bolbol yrisiigi cugluulkiin ekineelzeeţe zorilgiigi barimtalan, BK(b) namiin TK-iin ba AKZ-iin fevraaliiin 17-nii ədəriin togtooliin yndeseer, kolkoosuudiin yrisiin tariaagi cugluulkiin tula olon niiţiin ba emkidkelgiin kədəlməriiigi ərgənəər jabuulka josotoi baina. Enyynii tula erke bişe ərgənəər delgreçe baigaa tyryyn zergiin kolkoosçon aradiin sanalaar tabigdasan yrise cugluulka meeţed bolko rajoon koorondiin ba kolkoos koorondiin yrisenii urislamziigi ərgənəər keregeleke keregtei baina. mən basa (olon niitiin bygsiiriin meetediigi) keregelke ba ene socaliis josonii karilcan tusalalgiin yndeseer enyyniigi zəb janzaar təsəbçələn kubaaka keregtei. Kolkoosçon olon aradta, Mikailoviin ba Doodo Voolgiin erkim kolkoosuudiin dasaliigi ərgənəər nebteryylke (ene dasal gekede ede kolkoosuudiin zydkemze zorilgoor rajoon dotoroni yrisiin tariaanii urislamziigi 10, 25, 50,100 kg. centeigeer gargasan baina), mən basa kolkoosçon aradiigi emkidkeze yrisenii tariaagi şalgaka kədəlməriiigi jabuulza (enyyn dotor basa çigneze yzeke) yresenii tariaagi cugluulza gyicedkesen erkim kolkoosuudiigi kozomdozo jabasan kolkoosuudta yrisee cugluulza tabika kədəlməriiigi ali zerge baisaniigi şalgaka kədəlməritə emkidkeze, ene keregiini gyicedkeke keregte tuslalcuulka keregtei baina.

Ene jabuulganuudiigi zəbkən olon niitiin dunda nebteryylke oilguulka keregeer zogsoko bişe, karin enyyniigi bejelyylen gyicedkeke keregte bodoto josoor kandaka keregtei, yrisenii ba kədəlməriçən kədəə biçegçediin reejede emkidkeke bujuu kətələbərilekiin çanartai rajoonuudiin bygsiirte tusalaka bolon ene keregiin tukai, nyydəl redaakca emkidkeke josoor tusalaza, rajoon aimagiin sonin biçegiigi ene keregte idebkitei bolgon kətələbərilekə ton çukala baina.

Yrisenii tariaagi cagluulka kamag kədəlməriiigi, kolkoos dotor ba kolkoos kolkoosiin koorondo jun mozo kizagaar koorondo socaliis məriicəəgi dəlgeryylkiin yndeseer jabuulka keregtei. Olon niitiin, yrisenii tariaagi ali kire cugluulza baisanii tukai, tuskai rajoonuudta şalgalta kiike kəd. bicegçediin dobtolgo emkidkeze jabuulka kereg çukala geze saişaagdaka baina. Sonin biçegyyd bolbol, ţere erkiim kolkoosuudiin jaakin yrise cugluulka kədəlməriiigi emkidkeze bolzor dotoraa ene keregiigi gyicedkesenii tukai erke bişe ilerkiilze baika josotoi.

Tyryyn jabaza baigaa rajonuudiin, kolkoosuudiin ba brigaadiin kədəlməriiigi tusalan jabuulza edeneriin dasaliigi bişenerte saişaan dəlgeryylze jabuulkatai kamta sonin biçeg bolbol, yrese cugluulkiin tukai namiin zaabariiigi „zyynii" josoor nuglagçadtai arga ygii çanga temeceke josotoi şuu.

Yrisenii tariaagi sarniuulan zadarkailka ygiigi kangaza cag darui yresenii tariaagi ceberleke tukai temeceke keregtei. Yrisenii tariaagi cugluulke kədəlməriiin aguu jike çanariigi martaza bolko ygii ba mən basa enyyntei kamta əmçiin azaltanii dunda busa eldeb tarilgiin beledkelyydiigi (tusalaka komiis, yrisenii tariaagi cugluulkiin ba eldeb urgamaliigi tarika keregte əəsdiigi ujalgaçalka bolon uridçalan ygiiteeneriin ba darui niitiin kural əngərəgəkə) metiin kədəlməriiigi martaza bolko ygii baina.

Sonin biçegyyd bolbol, oportuniis josoor zəndəə byteke gesen jabadaiigi ilerkiilen cokizo, niudarganii sanal bolko yrise ygii geed deerees kylieeze suuka metiin zyiliigi ilerkiilen olozo, cugluulsan yrisiin ţariaagi sarniuuldag korotoni eres cokizo, kolkoosiin tariaagi naimalan niuuza baigçadtai arga ygii temeceke bolno şuu.

Yrisiigi cugluulkiin tula temecekətei kamta sonin biçeg bolbol tezeeliin zasiigi baiguulza zydkeke kyçiigi beledkekiin tukai jikeken ţemeceke bolno. Tezeeliin zasa baiguulka jabadaliigi tooko ygii ulasiigi sonin biçeg bolbol kolkoosiin zydkeke kyçiigi ţooko ygii jabadal bolbol ynendee (kolkooziin moridiigi tooko ygii kereg mən geze temdegelen cakiko keregtei bəgəəd, zarim negen gazaruudta, kəngən kədəlməritə yker keregleke bolkoor baika şuu).

Mən nəgəədə negen çukala zyilgekede traagtaruudiigi zasabarilaza, kədəə azaliin maşiina zebsegiigi beledkeke ba zapaas keregsel beledkeke kereg baina.

Traagtaruudiigi zasabarilaka kədəlməri bolbol MTS-iin ba sovkoosuudiin darkalgiin gazarta azal kədəlməriiigi sulaar emkidkesenii yre deerees ba mən zavooduudtaçi baisan dutamag zyil deerees bolno. Zavooduudta ba uralalgiin gazarta nək. Staalinii zurgaan zaabariiigi gyiced delgeryylze, socaliis məriicəə g. m. yndeseer kədəlməriiin eldeb dyreşel dasaliigi jikeer selgen andaldaza kədəlmərilekə jabadaliigi emkidken jabuulka sonin biçegiin zorilgo baika jum.

Kamag kədəə azaliin zebseg maşiiniigi ton naribçalan byridkeze abka ba edeneriigi zasabarilka bolzorto təsəbiigi zokioozo, ene təsəbəə boson bolzor dotor MTS-iin uralalgiin gazarta ba ţyynii kədəlməriçəd byride kyrgeke keregtei. Kədəə azaliin maşiina byteeke rajoonuudiin sonin biçegyyd bolbol, kədəə azaliin maşiina ba zapaas keregsel ilangujaa traagtariin zapaas keregseliigi zovooduudiin cag darui byteen gargaza yiledbəriiin prograamiigi gyicedkekiin tula temeceke josotoi bolno.

Mən basa ertiin ţarilgatai rajoonuudta, təmər zamaar damzuulan kədəə azaliin maşiina zebseg ba gazar şimezyylke miniraaliin zyiliigi tyrgen saad ygii jabuulkiin tula temeceke keregtei baina.

Təmər zamiin sonin biçegtei kamtaraza tavaariin açaagi zəəkə kədəlməridə tusalaka brigaada emkidkeke ba, mən ene açaanii sklaad zavoodoos garça kyrke gazartaa kyrçe baisanii tukai şalgalta jabuulka keregtei. Sonin biçeg bolbol erke bişe yrisenii tula temeceke ţemeceliigi, tarilgiin kədəlməriiigi teeknigeer zebsegleze jabuulka ba mən kolkoosziin azal kədəlməriiigi, TK fivraaliiin 4-nii „kolkoosuudiin azal kədəlməriiigi emkidkeke çukala salbari bolbol erke bişe brigaada bolko josotoi" gesen togţooloor yndeselen, emkidkeke kədəlməriiigi nigtaar kelkize jabuulka baina.

Anka tyryyn brigaadiigi zəbəər emkidkeze baiguulkiigi oroldoko ba sain sain brigadiiruudiigi ilgaza abakiin tula bolon mən basa brigadiir byriiin azal kədəlməriiin ba ulas təriin mergezeliigini saizaruulkiin tula oroldoko keregtei. Doodo şatiin rajoonii ba kolkooz—sovkoosiin bujuu brigaadiin sonin biçegyydiigi keregelze, kolkoosiin brigaadiin dotor ba mən kolkoos kolkoosiin dotor socaliis məriicəə ba, duudalga metiigi ərgənəər keregelke keregtei baina şuu.

Kizagaaruudiin sonin biçeg bolbol, əəsdiingəə kuudasan deere, kolkoosuudiin azal kədəlməriiigi emkidkekiin sain sain dasaluudiigi delgeryylen taraakiin tula oroldoko baina, mən basa, yiledbəriiin zəbləən, kui kural metiigi ba sain sain brigaadiin raaporto metiigi ilerkiilze azaliin gabijaataniigi ilerkiilen karuulza baika bolno. Azal kədəlməriiigi emkidken baiguulkiin tukai namiin zaabariiigi zabkairuulagçadtai eris temeceze yndeseereni usadkaza, niudarganuudiin ba „zyynii" oportuniistanaraas kolkoosuudiigi dotoroosoni butargakiin sedelge ba kədəlməriiin kələsiigi tələkə tukai priincebyydiigi zabkairuulkiigi zabdagçanarta kaira ygii cokilto əgçə butalaka keregtei baina.

Odoo cag darui kolkoosuudiin azal kədəlməriiigi zəbəər emkidken, kubaakiigi ba brigaada koorondo kubita gazaruudiigini kubaarilan mən maşiina zebseg kədəlməriiin məri metiigi ilgabarilaza, odoo yrisenii tariaagi cugluulza zebseg keregselee zasabarilaka kədəlməriiigi kurdadkan tylkikiigi kyseze, ene yjede rajoon aimagiin kolkoosiin kolboonii zygees kətəlbəriiigi saizaruulan tabikiigi oroldoko çukala zorilgo baina.

Urgaciin tula temeceke kədəlməri bolbol anka tyryyn ţarilgiigi erte ekileze, yresiin tariaagi cag darui gyicedeereni ceberleze arilgaka ba sain soortiin yriseer selgeze tarilgiin erkiltiigi zəbəər kereglen jabaka ba kərəsiigi saizaruulza enyyniigi şemezyylke tukai jike oroldoko zyileer jabuulagdaka baina. Sonin biçegeer ba eldeb loozon metiin zyileer urgaciigi saizaruulka tukai temeceke çukala negen zyil bolbol ertiin tarilga keze nebteryylke keregtei. Yiledberiiin tarilganii kural ba agroteeknigiin kural metiigi ţuskai rajoonuudta ţasaza, idebkiten oloniigi ene keregte emkidkeze mən basa şinzelkii ukaanii ba kolkoos baiguulgiin dasaltai nəkədyydiigi emkidken kanduulza, koito Kavkaaziin zişeegeer, kolkoosiin ba rajoonii medeenii yndeseer kizagaariin şinedken narizuulka medee emkidkeze enyyniigee caaşadani deerees dooşo kolkoos brigaada kyrter ilgabarilan kyrgeze (tariaa mal, teeknigiin urgamal g. m.) jabuulka sonin biçegiin urgaciin tukai temeceke zorilgo baika jum. Karin endele dasal kədəlməriiigi selgeze kereglek kədəlməri çukala baika baina. Enyynii yndeseer, kədəəgiin namiin ba kolkoosuudiin emkinyydiigi agro—teeknig şudaika jabadaliigi gyicedkeke baina.

Enyyntei kamta sonin biçeg bolbol, nutagiin soveediin emkinyydte ba gyicedkeke komiteeduudta edeneriin ţarilgada beledkeze sainaar əngərgəkə jabadalda tusalka josotoi baina. T. G. K. bolbol jərə fivraaliiin 1-nii zaabari dotor avtonoomito respyybligiin T. G. K. ba nutagiin ba rajoonii komiteeduudiigi „cag yrgelze, kabariin tarilgiin beledkeliin jabuulgiigi gyicedkeke komisaar damzuulan şalgaza baikiigi ba tuskai brigaada emkidkeze" şalgakiigi ujalgalsan baina. Enyyntei kamta nuţagiin prolitaariiin diktatuuriin emki baiguulgada tasalaza ene kədəlməriiigi əəsdiingəə sonin biçegte saitar ilerkiilen biçeze baika zorilgo sonin biçegiin urida baina. Mən basa kotiin zəbləl bolon seegce, diputaatiin bələg g. m. kabariin tarilgada tusalza, kabariin tarilgiin keregseliigi aza yiledberiin ali zerge gyicedkeze baisaniigi ba təmər zamiin tarilgada kereglegdeke açaa zəəkə keregte belen baisaniigi şalgaka kədəlməritə emkidken jabuulka keregtei. Sonin biçeg bol Byke ulasiin T. G. K-iin fivraaliiin 10-nii „kabariin tarilgiigi əngərgəkə kamag soveediin ba G. K-iin kədəlməriiigi ali zerge sainaar beledkel jabuulza, cag darui tarilgiigi əngərgəsənəəs ba tyynii çanar deerees cegneke baina" gesen zaabariigi ərgənəər nebteryylke josotoi şuu.

Tarilgiin kədəlməriiigi byteecetei sainaar emkidkeze əngərgəkə tukai kizagaariin ba rajoonuudiin kolkoosiin kolboonuudta jikeken kariuucalgata zorilgo baika baina.

B K (b) namiin T. G-iin fivraaliiin 4-nii ədəriin kolkoosuudiin azal kədəlməriiigi brigaadiin yndeseer zokioozo jabuulka tukai togtool bolbol kolkoosiin kolboonuudiigi kaadra beledkeke ba kolkoosuudiigi jərənkiideni kətəlbərilekə tukai kədəlməriəə, yndeseereni şinedken zokiookiigi ujalgalka baina. Sonin biçegyyd bolbol enyyniigi gyicedkekiin tula oroldozo, enyyntei kamta kolkoosiin kolboonii zygees, kamag kariuucalgata yjede, tarilgiin beledkeliigi ilangajaa kolkoosiin yrisenii zasa baiguulka tukai tuiliin todorkoi kətəlbərıtei bolgokiigi oroldoko josotoi.

Syyldee sonin biçeg bolbol, kolkoosiin dotorki yiledberiiin təsəbyydiigi zokioozo kolkoosçonii kural deere kelcen brigaada kyrter nebteryylke ba kaadruudiigi beledkeke, kolkoosiin idebkiteniigi kəmyyzyylke kədəlməri ba kolkoosiin 1931 onii urgaca olziigi tyrgəneer kubaaza dyyrgeke g. m. asuudalaar arga ygii jike oroldon temeceke bolno şuu.

Sonin biçegyyd bolbol tarilgada beledkeke kədəlməriiigi toiruulan olon niitiin kədəlməri jabuulkadaa, erke bişe rajoon aimagiin tuskai, onco zyilyydiigi byridken medeze jabuulka baina. Gebeçi sonin biçegiin urda jərənkii zorilgo bolko, tarilgiigi emkidkeze, sain urgacatai bolon kolkoosuudiigi bekizyylke zorilgo baina. Enyynii tula juu kiike keregteib?

Sonin biçegiin əngərsən tarilgada jabuulsan olon niitiin kədəlməriiin dyrşel dasaliigi kereglen jabuulka keregtei. Rajoonii ba kolkoosiin sonin biçegyydte naidan (cag ərgəlzə şinzelel obzoor əgçə) mən basa olon tooto kədəlməriçən kədəə biçegçed ba sonin biçegiin gabşagai brigaadiin idebkiteniigi tyşeg bolgoko keregtei. Sonin biçeg bolbol tarilgiin kədəlməriiigi ulas təriin çanartaigaar jabuulza angiiin daisan ba tyynii aagintanar bolko kolkoosuudiigi butargaka jabadalda kyrgedeg baruun „zyynii" opərtuniistanartai eris çanga temeceze jabuulka baina.

BK (b) N-nii T K-nii sojol surtaliin keltes.

Noiroosoni seryylke keregtei.

KORI. Aimagiin tyşegte unşalgiin baişanii nom sangi daagça nək. Sneegeresiin gedeg ədəriin 2-3 cag kədələəd keceze oçokoos gadna, tasag dotoroo oros bagaçuudiigi olokon suulgadag aad buriaad bagaçuudiin orobol yldədeg baina.

Ene bol jike orosiin deerenkii yzel gargaza baisan tula kemzee abagtii. *Keleg Boorzo.*

Yrise cugluulka şyyrmiin dekaada

Yrisenii zasa baiguulka jabadaliigi

Apreeli 1-de erkebişe dyyrgeke.

Bolşoviibiigiin 3 dugaar kabariigi yriseer cem kangaka jabadal bol tesebiigi gyicedkeke ba ilyybşelen gyicedkeke jabaliigi kangaka baina. Uçar iimees yrisenii zasiigi cag bolzortoni cem baiguulka jabadal bolbol ton şiidkekii çanartai kereg men.

Odoo ene maartiin 20-nii ederiin medeegeer yrisenii zasa baiguulka jabadal byke rispyyblig dotoroo oroi 51,8 % bolson baina. Yrisenii zasiigi baiguulka jabadaliin syyliin bolzor apreeli negende tula yldeed baigaa kedeken konog dotor daiçalan orozo 48,% erkebişe gyicedkekiin telee temeceke josotoi.

Yrisenii zasiigi baiguulka jabadalda ene jikeken tasaldal garsanii manai aimag, kedeegiin nam zebleliin ba busad emkinyyd yrisenii zasa baiguulka jabadaliigi cegnel ygii oprtuniisma gargasanii yre men bana şuu. Zarim aimaguud bol ene maartiin 20-nii medeegeer yrisenii tesebee byriçi baga gyicedkesen baina. Zişeelebel: Bookonii aimag 37,8% Mukar-Şiberiin aimag 35,5%, Jaruuniin aimag 41,1%, gycedkesen geke mete baina. tus azaluudaar ilgabal emçiin azaltan jike kozomdozo jabana, zişeelebel: Alairiin aimagta deereki medeegeer 23,7%, Deede-Ydiin 24,2 Mukar-Şiberiin oroikon 10,4% Kiaagtiin 25,1%, baina.

Iime jabadal bolbol emçiin azaltanda ankaral sanamzaa gyiced tabiaa ygiigi gerçelene josotoi. Basa batalan kamagaalaka zasa baiguulka jabadal ton muu jabaza baina, men deereki medeegeer byke rispyyblig dotoroo oroikon 46,2% tesebee gyicedkesen azai. Tus byre aimaguudaar ilagabal zarim aimaguudta byre muu jabaza baina. Bookondo 11,5%, Deede-Ydiin aimagta 22,7%, Alairiin aimagta 23,5% geke mete baina.

Ene peereki zagsasan too bol manai rispyyblig dotoroo yrisenii zasa ba men batalan kamagaalaka zasanuudiigi baiguulka jabadal ton sula jabaza baisaniigi ilerkeilene. Ene garka apreeli negen boltolo nam soveed ba busad emkinyyd byke çadal kycejee yrsenii zasa baiguulka jabadaliigi toiruulan emkid-keze bolşoviigiin 3 dugaar kabariin tarilgiigi yriseer kangaka josotoi.

Busa yrisenii socaliis urislamziigi kolkoos, somon ba aimag aimaguudta tarkagaaka kedelgeeniigi ulam ergeneer jabuulza ene yrseer dutuu kolkoos somon ba aimaguudiigi kangaka josotoi baina.

Yrisiigi ulasaas egene geze kangagdaka sanaliigi gargaka jabadal niudargaçuudaas ba tedeneriin aagintanuudaas yrisenii zasa baiguulka jabalda saad tebeg kiize bolşoviigiin 3 dugaar kabariin tarilgiin tesebiigi tasalduulka gesen jabadaluudta şuud kariuu egeze buta cokizo kabariin tarilgiigi yriseer cem kangaka josotoi bide.

yrisenii zasa ba batalan kamagaalka zasa baiguulsanii maartiin 20 ederiin mecee (proceentaar)

Aimaguudiin nere	yrisenii zasa: kolkoos	yrisenii zasa: emçiin	yrisenii zasa: kamtaaraa	batalan kamagaalka zasa (kamtaaraa)
Agiin	54,4	44,1	35,4	53,4
Alairiin	66,0	23.7	56,1	23,5
Bargazanii	95,9	54,1	64,9	89,9
Bookonii	42,4	63,2	37,8	11,5
Deede—Ydiin	51,3	24,2	41,5	22,7
Jaruuniin	86,2	30,5	41,1	86,3
Zakaaminii	101,1	59,0	77,5	127,7
Kabaanskiin	124,5	64,3	88,9	81,2
Kiaagtiin	47,7	25,1	42,7	45,3
M—Şiberiin	61,1	10,4	35,5	91,8
Selengiin	75,5	27,7	58,3	75,2
Tynkenii	77,4	37,8	52,7	27,2
Koriin	89,9	61.1	72.5	79,4
E—Bulagadiin	80,0	45,8	61.3	44,8
Bauntiin	—	—	—	—
Koito Baigaliin	—	—	—	—
rispyyblig dotoroo	66,5	31,0	51,8	46,2

Kubiskalta Mongol arad ulasiin baga kuraliin tyryy Laaganii Buriaad ulasta jirsenii bajariin kural deere

Maartiin 27 nii ederiin 12 cag 15 minuutado Buriaadiin zeblelyydiin baişanda, Kubiskalta Mongol arad ulasiin baga kuraldaanii tyryy Laagan gegçe Buriaad orondo Jirsenii bajariin kural bolbo. Tus kuraliigi BK(b) Namiin Buriaad-Mongoliin moziin komiteediin sekretaar nek. Jirbaanii gegçe neeke zuuraa kelseni: „Manai Buriaad—Mongoldo kubiskal ta Mongol arad ulasiin baga kuraliin tyryy nek. Laagan jirebe. negen talaas Kubiskalta Mongol arad ulas Mongol aradiin kubiskalta namiin udaridalga dooro kapitaliismiin busa zamaar kegzelte kiize azakuin ba erdem sojoliin baiguulaltada jikeeken ilalta tuilaba, negee talaas SSSR ulas ba tyynii nege salbari bolko Buriaad—Mongol ulas BK(b) Namiin teb komiteed bolon tyynii tyryy nek. Staalinii udaridalga dooro delekeidekinii tyykete dabaltanuudiigi tuillaza baisan yjede nek. Laaginii jirelge tokiooldozoi. Ene bajariin kural deere nek. Laagen Kubiskalta Mongoliin ulaan yiledberiçenii eblelyydiin zegees Buriaadiin yiledbericenii eblelyydte ilgesen ulaan tugiigi damzuulna. Iime deerees Laagenii jirsende zoriuulagdasan, nam zebleliin, yiledberiçenii ebleliin emkinyydiin teleeşegçediin bajariin kuraliigi neegdesen deere toolood kuraliin prizidiyymiigi sungakiigi duradkajaa"

Kuraliin prizidiymde nek. nek. Jirka nov, Moskaliov, Menkiin, Dorziin, Adaamçikovaa, Jyyrçenko, Meeteliv, Morookin, Syysçenko, Laagen, Naacov, ba bişe busad sungagdaba.

Namiin moziin komiteediin emenees nek. Menkiin bajariin yge kelelke zuuraa ţemdegleseni Mongoliin kubiskalçadiin negen ba tus ulasiin baga kuraldaanii tyryy Laagenii, Buriaad—Mongolo jirsen uçar bolbol aguu jike ulas teriin udka çanartai kereg men. baina. Ene jirelgeni socaliis zamaar ilan kegzeze bykii Bur. Mon. rispyyblig ba kapitaliismiin busa zamaar kegzeze bykii Mongol ulas kojoriin koorondo aka dyygiin eb nairamdal bata beki kegzeze baisaniigi gerçelke ba caaşadaa ulam bekizyylkiigi çukalaçalka baina. Menee yjiin ulas koorondiin baidal nen kurcadaza, delekeidekinii kapialiismiin ediin zasagiin kriizis tygşyyril ulam gynzegiirezei. Ene kriizisees garkiin uçaraa delekeidenini imperaliistanuud şine dainiigi beledkeze baina, japoonii imperaliisam bolbol Manzuuriigi bulimtaran abaad baina. Imperaliistanuud bolbol nen tyryynee SSSR ba Mongol ulasta dobtolkiigi beledkeze baisani ile. Iime deerees SSSR ba Mongol ulas kojoriin bejee kamagaalkiin çadabariigi jikedkeke çukala—gebe.

Tyynii syyleer Mongol arad ulasiin baga kuraldaanii tyrvy Laagen bajariin yge mongoloor kelekedee temdeglesenii: Mongol arad ulas bolbol Komuniisiin 3 dugaar internaconaal ba Mongol aradiin kubiskalta namiin udaridalga dooro kapitaliisam busa socaliisam zamaar kegzeze, dotoodiin şara kara fiodaal, vaan gengyydiin zyriçelte bolon ţedenii yzel sanaliigi jabuulagça baruunii kelberilteniigi eris cokizo mongoliin arad niiţiigi korşoo kamtaralda elşyylzei. Aradiin kubiskalta namiin VII ba VIII dugaar kuraluudaar tus namiin dundaki baruunii beerenkiiçyyd eris cokigdozo, onco zeb meriin ketelberi gargagdaad t a b a n z i l i i n telebleegi erçemtei gyicedkeze baisan yje baika juma. Mongol arad ulas ene bykii kegzeltede Buriaad ulas jikeeken tusalsan ba caaşadaa tusalka beze geze bata naidana. Men basa Mongol ulas bolbol gadaa talaas ezerkeg tyrimkeinerţe dobtoluulkiin ajuultai bolzo ulas oroniigoo kamagaalkiin' çadabariigi jikedken baina—gebe.

Laagen bolbol eeriingee bajariin yge dyyrgeseni syyleer Mongoliin ulaan yiledberiçenii eblelyydees buriaadiin yiledberiçenii eblelyydte zuuraa zaaduugaar kuralda ilgesen tugiigi nek. Jyyrçenkodo damzuulaad Mongoliin yiledberiçenii eblelyydiin teb zeblelees ilgegdesen biçegiigi duudazai.

Ulaan gabijaata tugiigi Buriaadiin yiledberiçenii eblelees nek. Jyyrçenko kylieeze abaad „Buriaadiin yiledberiçenii eblelyyd ba olon temen geşyyd bolbol ene tugiin dooro jabaza aza akuin zagsaalda ulam ilyy şin zorig gargan temecene" geze karinugiin yge kelebe. Enyygeer bajariin kural dyyrezei.

Japoon Kitabiin koorondo ebseşeygii arcalda

Naankin bolbol „şine Manzuuriin" gereniigi kuuli busa ge

Kitadiin 19 dygeer ceregiin akalagça lian-Gnan-Pai eblelyylke konfireencede suulcakaa arcaba

Tokioo „Simbyn—Rengoiin" medeegeer eblelyylke kelceen gadaadiin teleelegçediin kabaadalgaar maartiin 24 nii eder ekilbe. Kitadiin 61 deki diviize ba 19 dygeer aarmiin akalagça Zian-Guan-Pai gedeg eblelyylke kelceende kabaadakaa arcaba. Ene arcalgiigi japoonii udaridagçad dakinaa muudaldakiin temdeg geze yzemzelne.

*
* *

Şankai Eblelyylke konfereencede japoonii ceregiin kariuucalgatai niuur bolko Sirakaava teleelegdesen ygii, tyynii medeliin nege oficeer teleelegdesen uçaraas Zian-Guan-Pai bolbol men konfireencede suulcakaa arcaba.

Naankinaas Japoondo nooto biçeg jabuulba

ŞANKAI, 26 (T). Naankinii gadaada keregiin miniistrees Japoonii zagiin gazarta 2 nooto biçeg jabuulzai Nege dygeer nooto dotoroo biçeseni Japoonii agaariin ongoconuud Cyzou ba Kanzougi bombordirovaalka jabadaliigi yrgelzelseer baisaniigi buruuşaasan baina. Kojordoki nootodoo biçeseni. Kitad bolbol, Manzuuriin gerenii togtokiigi jaabaçi zebşeeke ygii baina gebe.

Şankaida japoonii 63 cereg bii

NAANKIN, 26 (T). Şankai ba tyynii toiruulan Japoonii 63 mingan ceregyyd, 50 broniviiguud ba 160 ceregiin agaariin ongoconuud byridkeetei baina.

Şine Manzuuriin gerende Tanaka Manzuurta jirebe

Tokioo, 28 (T). Anka japoonii emenees SSSR-te teleelegden suusan said Tanaka gedeg Manzuurta jirebe. Gadaada keregiin miniister Josizaava bolbol „japoonii kuuli zakirgaanii teleelegçed koorondo zokiştoi karilcaa baiguulkiin uçaraa endekiin baidaliigi şinzelkiin „telee Tanakaagi ilgebe.

Finaansiin miniister kinaltada.

Beiin, 28 (T). Karbinaas abtasan medeegeer şine Manzuuriin zasagiin finaansiin miniister bolbol „Naankinii zasagta duratai" geze sezeglegdeed kinaltada abtaza konvoi dooro den koto ilgegdebe.

Manzuuriin zasag ceregiin çe zangidaza baina

Beipin. Karbinaas abtasan m[...] geer şine Manzuuriin zasag [...] Syngarii myrenii usan ceregii[...] çedkekiin uçaraa Kuludoo geze[...] todo aguu jike usan ceregiin [...] tekeereke gebe.

Manzuuriin tamuuzanii [...] çelee"

MYGDEN, 26 (T). Monojyynco[...] soninii medeeceken, Manzuuri[...] sag bolbol, sajiin cagaa tamuu[...] kendeçi kabaa ygii bolkiigi tu[...] lakani gene.

* *
*

Şankai, Syzou kotodo susa[...] Ameerikiin missioneer bolbol S[...] deegyyr japoonii airoplaangu[...] ederbyri niisedegiigi zogsoo[...] kemzee abkiigi Liigi naaciin ko[...] te medyylzei.

Soninii erkilegçe
C. Dondobiin.

Б.-Удинск, тип. БГИ зак. № 692. №Бурлит 444, Тираж 4000

Tarial[...] asuuda[...] yjede[...] liin oi[...] kenge[...] baisan[...] gadan[...] paanii[...] deere[...] ko ke[...] bol ji[...] namii[...] darga[...] şoviig[...]

BK B[...] N[...]

Bic[...] 95% [...]

Sov[...]